

הרה"ק מוה"ר משה ליב מסאסוב זצ"ל

א.

איש פלא מפלאות ה"דוד דעה" (משנת ת"ק—ת"ר) ה' הרבי ר' משה ליב מסאסוב זצ"ל, שכל צדיקי הדור ז"ל אמרו עליו, „שבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו“.

עוד טדם התגלותו, בהיותו צוד סמוך על שלחן חותנו ועוסק בתורה ועבודה, פ"א נכנס אליו חותנו ואמר לו: בני! טוב תורה עם דרך ארץ ובכן התקן עצמך ליסע ליום השוק למחרתים ותחיל לעסוק בד"א, הרמ"ל הסכים לזה, וחותנו נתן לו צרור הכסף, והזמין בעדו עגלה הנוסעת עם הסוחרים ליום השוק, והרמ"ל נסע עמהם. כבואם העירה מיהר לבוא לבית המדרש להתפלל וללמוד השיעור, ומדי דברו בתורה ובעבודה משכה לו שמעתתא ושכח מטרת בואו לכאן וכה ישב בטלית ותפילין עד אחר חצות היום, שבאו הסוחרים אליו, כי יכין א"ע לנסוע הביתה כי כבר הוא אחר השוק, הרמ"ל גמר עבודתו ונסע עמהם לביתו. כאשר הקריבו לבוא לעירם ולמקומם, וילדיו יחד עם ילדי הסוחרים רצו לקראתם ויקראו כל אחד ואחד לאביו: אבא! אבא! מה הבאת לי מן השוק? וגם ילדיו קראו אליו אבא! מה הבאת? נתעלף רמ"ל. וימהרו להביאו אל בית חותנו, וכאשר שב רוחו בקרבו שאלהו חותנו מה ה' לך אולי אבדת כספי? ויאמר לא! הנה כספך לפניך, אלא כאשר שמעתי שאלת הילדים אבא מה הבאת? נזכרתי, שבודאי גם לאחר מאה ועשרים שנה שואלים במרום „מה הבאת בידך“? ומה אענה אז... ואתעלף. חותנו בשמעו זאת ומכל דרכיו, לא דיבר עוד עמו מסתורה ודרך ארץ.

שלוש עשרה שנה למד אצל הרבי ר' שמעלקי ז"ל בשינאווי וריטשוואל, ובניקלשבורג, והוא לווה את רבו בנסיעתו לק' ניקלשבורג, בדרך מסעו שבת הר"ש ז"ל בקראקא ונתכבד לדרוש בבית הכנסת הישן דרוש בהלכה, וכאשר עלה הדר"ש על הבימה ופתח ואמר קושיא אחת, מיד ה"ה תנועה בין הלומדים לדחותה ולסותרה. הר"ש הניח ראשו על הבימה משוטט בדביקות בהאין סוף ב"ה וב"ש, ותלמידו הרמ"ל פלפל עם הלומדים עד שנתברר לפניהם כי הקושיא היא קר חמורה, אז הגביה הר"ש את ראשו והציע קושיא שניה, הרמ"ל פלפל עם הת"ח והוא ז"ל התבודד בדביקות, וכה נכפל ונשנה עד שהציע לפניהם עשרה קושיות, ואח"כ הוא מותב להו והוא מפרק להו בחרא מחתא, חכמי קראקא וראשי הקהלה השתוממו על גודל חריפותו של הגה"ק מוהר"ש ובקשוהו לקבל משרת הרבנות רק' קראקא שלא ה' להם רב בעת ההוא, אבל הר"ש לא נעתר להם. אחרי אשר כבר הבטיח לקהל נ"ש לבוא אצלם, ויעץ להם לקבל את הגאון הקדוש מריה לוי יצחק ז"ל (בע"ס קדושת לוי) לאבד"ק קראקא.

פ"א בעת שהי' הדר"ש בני"ש, ונאלץ לבוא לע"מ ויין בפקודת הקיסרית.

בעת שהי' הפשרת שלגים, ומסעו הי' בספינה על הדאגוי והרמ"ל לווהו גדרכו, ובאמצע הנהר ראה הספן כי יבא לנגדם עמוד של קרח אשר יכה את ספינתם לרסיסים, ויקרא בקול גדול הה! אבדנו כולנו! ותהי מהומה נוראה בספינה, והרמ"ל מחא כף אל כף בשמחה ואמר הנני עולה אל אבי שבשמים! וה' הצילם ויבואו לחיים ולשלום לצ"מ ויון (החסידות ע' קמ"ט. וע' ס' שמן הטוב אות ל"א). ובסקודת רבו הדר"ש זצ"ל נאלץ לשוב למדינת פולין להפיץ מעינותיו חוצה.

ב.

בהקמעות שנתן הרה"ק רמ"ל זצ"ל לחולים לא הי' כתוב רק השם, שבת", ואמר על זה הרה"ק החיוה מלובלין, כי להיותו מלא, אהבת ישראל" השתמש בהשם, שבת" שהיא אהבה.

ואמנם כן, אהבתו לישראל היתה אהבה עזה בלי מצרים וכלי גבול. בימים ההם אשר היהודים מחזיקי האורנים בכפרים אם לא יכלו לשלם השכר בעד האורנגא להאדון, אחת דתם הי' להמיתם בשבי' הם ונשיהם וטפם, הי' הרה"ק רמ"ל גואלם ממות ומצילים משחת, אם ע"י פדיון שבויים שנתן בעדם הכסף הנדרש, או במסירת נפשו עליהם בסכנת נפשות, שהלך אל האדונים העדיצים והאזכורים כזא"ל ערב, לבקשם שיוציאו את האומללים ממסגר אסיר, גם כי ידע שבנפשו הוא, ופ"א בבואו לבקש רחמים וחנינה מאת אדון אחד בעד שבויים כאלה, ובראות האדון את הרה"ק רמ"ל מרחוק כי יבא עוד הפעם אליו, אחרי אשר כבר הזהירו לכל יראה פניו עוד, צוה האדון את עבדו כי יתיר את הכלבים ממאסרם, ולשושם עליו. הרה"ק רמ"ל ז"ל לא נתבהל מפניהם והלך נגדם והושיט את זרועו להם ואמר: "קרעו את בשרי — אם שולחתם מן השמים לדבד זה!" הכלבים נשארו על מעמדם ולא יחרץ כלב לשוננו. האדון בראותו דבר זה נבהל מאוד ונשא פני הרה"ק וצוה להוציא את השבויים ממאסרם ולשלחם חפשי.

פ"א בא הרה"ק רמ"ל ז"ל לק' יערדסלוב, והנה לקראתו החסיד ר' שמעון (מי שהי' אח"כ הרבי ר' שמעון) ונתן לו שלום, שלום עליכם רבי ומורי". ענה לו הרמ"ל, הנח את הרבי". ובוא עמי, כי הנה נודע לי כי נמצאה בכאן יולדת עניה שאין לה גם תבן למצעה, והלך וקנה שני ערמות גדולות תבן האחת לקח על כתפו והשני' כיבד להחסיד ר"ש, וכה נשאו את הערמות עד בואם בקצה העיר אל הבית שהיתה שם ביולדת והכין לה שם כל צרכה והלך לו.

שוב פ"א נודע לו מילדת עני' בימות החורף, שלא הי' שם בבית עצים להסקה והוא ז"ל לא הי' בידו כסף למדי, מה עשה, התחפש עצמו בבגדי איכר וקנה גורת עץ ולקחו על שכמו והלך שמה, ושאל להיולדת אם תקח את העץ והשיבה כי אין לה לשלם כי בעלה אינו בבית ואין לה מי שיבקע את העץ, אמר לא הנני נותן לך העץ בהקפה ויש אתי גרון לבקע את העץ וכאשר יבא בעלך ישלם לי, ויבקע את העץ והטיק את התנור והלך לו. ועובדות כיו"ב רבו כמו דבו עצמו מספר.

וכה הי' מלא רחמים וחמלה גם על בעלי חיים והי' דרכו לסיובב בשוק

ביזמא דשוקא ובראותו העגלים מונחים עקודים וחום השמש בוערת עליהם הביא להם מים להשקותם.

ואהבתו להשי"ת היתה על הכל. וסיפר, פ"א הי' אצל אדין אחר על אודות פירין שבוים והי' מעונה מאוד כי עיר לא הי' לו שהות לטעום כידי, ושם בבית-הבשיל צמדו מיני מאכלים שהריחו ואחזו בולמוס, ומה עשה? זכר מאת ה, נשמת כל חי' ומלאה נפשו פונג רוחני. מעונג שבת ומעין עוה"ב, ולא הרגיש עוד כלל משום רעבון...

הרה"ק מוהר"ח זצ"ל, בהקדמתו לס' "עץ החיים", כותב: "אם יאמרו חכמי דורנו שלומדים תורה לשמה התנא ר' מאיר מכחישם שאמר, כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה כו', וכל משכיל ראה יראה שלא זכה אפי' לקצת המצלות שאמר ר"מ והן הן עדין שלא הגיע עדיין ללמוד לשמה..."

פנה נראה כמוז זכה הרה"ק ר' משה ליב זצ"ל לרברים הרבה האמורים (כאבות פ"ו), "להיות אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, משמח את המקום משמח את הבריות, ומלבשתו ענוה ויראה, וכו'..." מפני שלמד תורה לשמה, התנבג ר"מ מעיד עליו על. זה.

על אודות ענותנותו ושפלותו ראה ב, אגרת הקודש" שנדפס בס"ס "לקוטי תורת רמ"ל" ועל אודות נפלאותיו אשר עשה ראה בס', עשר צחצחות" ועוד כירב.

ב.

הרה"ג מוהר"א מרקוס ז"ל בס', "החסידות" (צ' קכ"ד), יספר מה שידוע בקי קראקא, שפ"א הי' הרה"ק רמ"ל בקראקא בבית מדרש של מגלה עמוקות וראה שם אברכים שקבעו להם שיעור פיון בס', "מורה נבוכים" להרמב"ם ז"ל, בער בהם בנוזפה על הגותם בספר זה שלא עשאו הרמב"ם ז"ל אלא עבור בני אגדלוסיא שעסקו בפילוסופיא של אריסטו והעו אחריו, אבל לא בעד אברכים סופלגי תורה שאין להם שום מושג בפילוסופיא ולא קשה להם כלל, וא"כ מה להם לאברכים כאלה לבקש אחרי קושיות וספיקות, כדי שיחפשו אח"כ למצוא תירוצים, מוסב שלא יקשה להם ולא הצטרכו לתירוצים... הבע"ב שבבית המדרש חשבו זאת לפגיעה בכבודו של הרמב"ם ע"כ קנסו את הרה"ק רמ"ל לביישו ברבים ולהעמידו ב, הקינע" שהי' קבוע בחומת ביהמ"ד כידוע א).

הרה"ק מוהר"ש מפשיסחא ז"ל סיפר, שבילדותו הי' אצל הרה"ק רמ"ל ז"ל ואמר לו דברי תורה בהלכה ע"פ דקדוק בהרא"ש שמקדים בהלכותיו את המאחר, וע"ז אמר לו הפשט, ואח"כ אמר לו הרמ"ל, דע כי לא בכונה עיינתי לתוך דקדוק זה, אלא שהשכל של התירוץ עליה ברעתי בלומדי ההלכה ודבר

א) גם על הגר"א זצ"ל יסופר, כי רב גדול בא לקבול לפניו על איזה אנשים שכבית מדרשו שקבעו למודם כספר, מורה נבוכים", ואמר הגר"א ז"ל: הרמב"ם ז"ל חברו ואני אצוה שלא ללמוד בו (ע' עליות אל"י הערה ה'). והבעה"ב דק' פראקא החמירו יותר מהגר"א ז"ל לענוש קשה את הרה"ק רמ"ל זצ"ל.

זכמה הוא, וחפשתי איזה דקרוק לתלות בו השכל הנ"ל ולא מצאתי רק דקרוק זה תליתי בו השכל ההוא, וסיים כן תדע בני, כי הרמב"ם ז"ל שחיבר הספר מ"ג לא הקשה מקורם את הקושיות ולחקור אח"כ לתוך הקושיות, שא"כ קורם. שמצא זירוף אף כמעט כמו רבע ח"ו הי' נסדר מדביקותו ית"ש ומקדושת ישראל, אלא ודאי שהוא ידע מקורם כל השכליות והחכמות שעפ"ז לא הי' קשה לו כלל מעולם שום קשיא, אך רצונו הי' לזכות את בני דורו להודיע להם ה"רעת", הוצרך להודיע להם שמתוך בזה כו"כ קושיית, ועתה מי שלומד הס' מ"ג כסדר לומד תחלה הקושיות ואח"כ התירוץ נמצא בעת שעומד בהקשיא או אינו יהודי, ועתה בני בינה זאת. – ואמר אז הרה"ק מפשיסחא שמאו לא למד הס' מ"ג כסדר ובוראי הי' לומד התירוצים קורם הקושיית.

בס' „לקוטי תורה להרמ"ל“ נרפסו „ההנהגות“ מהרה"ק מוהרמ"ל, דבריו הקדושים חוצבים להבות אש דת, וסגנון לשונו כאחד החוקרים הא"קים כ„הבעל עקדה“, כ„הבחינת עולם“, יחיד במינו בספרות החסידות, המעיד על גאונותו וחכמתו כידוע מאמר החכם: „הסגנון הוא האדם“.

ועלה למרום אל אביו שבשמים, ביום ג' ד' שבט תקס"ז לפ"ק, זכותו יגן

עלינו ועכ"י.

